

Statsutskottet, till hvars förberedande behandling detta ärende blifvit remitteradt, tillåter sig hänvisa till den utredning i ämnet, som finnes intagen i det åberopade statsrådsprotokollet; och då utskottet icke haft något att erinra mot hvad Kongl. Maj:t i berörda hänseende föreslagit, får utskottet hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 4 maj 1900.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.

N:o 81.

Ank. till Riksd. kansli den 4 maj 1900, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af åtskilliga kronolägenheter.

(I. A.)

Angående försäljning af en under förra sergeantbostället 1 mantal Vestrahult n:o 1 hörande lägenhet.

Uti en den 30 mars innevarande år till Riksdagen aflåten, till statsutskottet remitterad proposition (n:o 82) har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen medgifva försäljning af nedannämnda kronolägenheter.

1:o) I skrifvelse den 2 sistlidne mars hade, enligt hvad af ifrågakommande proposition inhämtas, domänstyrelsen hos Kongl. Maj:t anmält, att vid uppskattning, som år 1899 egt rum å förra sergeantsbostället 1 mantal

Vestrahult n:o 1 i Hvena socken och Sevede härad af Kalmar län för förnyad utarrendering från den 14 mars 1902 af denna egendom, som lemnade mer än 500 kronor i årligt arrende, förslag väckts om afsöndring och försäljning af en till egendomen hörande lägenhet, benämnd Kullen; och hade domänstyrelsen, under åberopande af kongl. skrifvelsen till styrelsen angående bestämmelser att tjena till efterrättelse i fråga om lägenhetens upplåtande från kronans jordbruksdomäner den 25 september 1896, underställt nämnda fråga Kongl. Maj:ts pröfning, dervid styrelsen tillika öfverlemnade instrumentet öfver berörda värdering jemte en af förste landmätaren J. F. Schuwert år 1898 öfver egendomens inegor upprättad karta med tillhörande beskrifning äfvensom yttrande i ärendet af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet jemte öfriga till ärendet hörande handlingar.

Af nämnda handlingar inhemtades, bland annat,

att ifrågavarande lägenhet, som låge vid allmän väg intill egendomens östra gräns och på grund af sitt läge af uppskattningsmännen ansetts lämpligen böra afsöndras, innehölle en under egofigurerna n:is 485—490 å ofvanberörda karta upptagen areal af 80,40 ar, deraf 31,20 ar åker, 11 ar äng, 36,90 ar afrösningsjord och 1,30 ar impediment, samt vore försedd med ett boningshus och ett mindre uthus, tillhöriga Sven Nilsson;

att lägenheten åsatts ett saluvärde af 250 kronor;

att lägenhetens innehafvare, förbemälde Nilsson, i skriftligt, af behörig borgen åtföljdt förklarande förmält sig vilja inköpa lägenheten för den föreslagna köpeskillingen, att erläggas under loppet af tio år med en tiondedel årligen; samt

att Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansett lägenheten utan men för hufvudgårdens skötsel kunna afsöndras.

För egen del hade domänstyrelsen hemställt, att lägenheten måtte mot den föreslagna köpeskillingen till innehafvaren upplåtas.

Med afseende å hvad i ärendet förekommit har Kongl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen att medgifva,

dels att den till förra sergeantsbostället 1 mantal Vestrahult n:o 1 hörande lägenheten Kullen finge med ofvan angifna område af 80,40 ar från egendomen afsöndras och mot förenämnda köpeskillning, 250 kronor, att erläggas under loppet af tio år med en tiondedel årligen, försäljas till lägenhetens nuvarande innehafvare med tillträdesrätt den 14 mars 1902 och i öfrigt på de i 6:te punkten af åberopade kongl. skrifvelsen den 25 september 1896 omförmälda villkor,

dels ock att de medel, som genom ifrågavarande försäljning inflöte,

finge, på samma sätt som köpeskillingarne för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbröd tjenlig mark.

Emot hvad Kongl. Maj:t sålunda föreslagit har utskottet icke haft något att erinra, hvadan utskottet hemställer,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Angående försäljning af en under Svinö eller Råd- mansö kungsgård hörande lägenhet.

2:o) Sedan vid uppskattning, som år 1899 hållits å Svinö eller Råd- mansö kungsgård om 3 mantal i Råd- mansö socken och Frötuna skeppslag af Stockholms län i och för förnyad utarrendering från den 14 mars 1902 af kungsgården, hvilken lemnade mer än 500 kronor i årligt arrende, fråga väckts om afsöndring och särskild föryttring af en å egendomen befintlig lägenhet, benämnd Strömudden, hade domänstyrelsen i skrifvelse den 2 sistlidne mars understält nämnda fråga Kongl. Maj:ts pröfning och dervid öfverlemnadt instrument öfver omförmälda uppskattning tillika med en af förste landtmätaren Th. Essén år 1898 öfver egendomens inegor upprättad karta med beskrifning äfvensom yttrande af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet jemte öfriga till ärendet hörande handlingar.

Af nämnda handlingar inhemtades, bland annat,

att ifrågavarande lägenhet, som vore belägen invid Östersjön, vore försedd med förre torparen Jan Erik Andersson enskildt tillhöriga åbyggnader, bestående af bostadshus och uthusbyggnader;

att lägenheten, hvilken å ofvanberörda karta betecknats med egofigurerne n:is 815—817, innefattade 18,1 ar tomter och 8,7 ar åker, eller tillhoppa 26,8 ar;

att uppskattningsmännen ansett lägenheten kunna utan skada för stamhemmanets skötsel afsöndras, dock med ett på sådant sätt regleradt, på kartan särskildt utmärkt område, att till lägenheten skulle läggas 2,2 ar skogsmark af den å samma karta med n:o 807 utmärkta egofigur, i följd hvaraf den till afsöndring föreslagna arealen komme att utgöra tillsammans 29 ar;

att lägenheten af uppskattningsmännen åsatts ett saluvärde af 300 kronor;

att bemälda Andersson i skriftligt, af behörig borgensförbindelse åtföljdt förklarande förmält sig önska förvärfva eganderätt till lägenheten för en

köpeskillning, motsvarande det lägenheten åsatta saluvärde, att erläggas under loppet af tio år med en tiondedel årligen; samt

att Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillstyrkt antagandet af det gjorda anbudet.

För egen del hade domänstyrelsen hemställt, att ifrågavarande lägenhet måtte mot den föreslagna köpeskillningen till innehafvaren upplåtas.

Med afseende å hvad i ärendet förekommit har Kongl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen att medgifva,

dels att den under Svinö eller Rådmansö kungsgård hörande lägenheten Strömudden finge med ofvan omförmälda egoområde af 29 ar från kungsgården afsöndras och till nuvarande innehafvaren försäljas mot en köpeskillning af 300 kronor, att till landtränteriet i länet inlevereras med en tiondedel vid tillträdet, den 14 mars 1902, och en tiondedel den 14 mars hvart och ett af de närmast följande nio åren,

dels ock att de medel, som genom ifrågavarande försäljning inflöte, måtte, på samma sätt som köpeskillningarna för försälda mindre kronoegen- domar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

Utskottet hemställer,

att hvad Kongl. Maj:t i omförmälda hänseende föreslagit må vinna Riksdagens bifall.

3:o) Sedan vid uppskattning, som år 1899 hållits å Eskilstuna kungsladugård om 9 mantal i Klosters och Fors socknar af Öster Rekarne härad i Södermanlands län för egendomens förnyade utarrendering från den 14 mars 1902, fråga väckts, att en till egendomen hörande utega, benämnd Närjeholme, måtte försäljas i enlighet med stadgandena i kongl. skrifvelsen till domänstyrelsen angående bestämmelser att tjena till efterrättelse i fråga om lägenheters upplåtande från kronans jordbruksdomäner den 25 september 1896, hade, enligt hvad af förenämnda kongl. proposition inhemtas, domänstyrelsen i skrifvelse den 2 sistlidne februari underställt nämnda fråga Kongl. Maj:ts pröfning och dervid tillika öfverlemnadt instrument öfver omförmälda uppskattning jemte en af förste landtmätaren A. W. Lodén åren 1898 och 1899 öfver inegorna till kungsladugården upprättad karta med beskrifning äfvensom yttrande af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet jemte öfriga till ärendet hörande handlingar.

Angående försäljning af en under Eskilstuna kungsladugård hörande lägenhet.

Af nämnda handlingar inhemtades, bland annat, att berörda utega, som hade ett från kungsladugårdens öfriga egor afskildt läge invid Eskilstunaån ungefär tre kilometer från hvardera af städerna Eskilstuna och Torshälla och ej vore försedd med andra byggnader än tre, enskilda personer tillhöriga lador, enligt ofvannämnda karta med beskrifning innehölle 20 hektar, 6,6 ar, deraf 16 hektar 69,7 ar åker, 1 hektar 54,8 ar äng, 1 hektar 44,5 ar hag- och skogsmark samt 37,6 ar impediment; att utegan, som hade mycket god jord, men i följd af sin från stad temligen aflägsna belägenhet icke väl lämpade sig att användas till byggnadstomter, af uppskattningsmännen åsatts ett saluvärde af 13,800 kronor; samt

att Kongl. Maj:ts befallningshafvande instämt i förrättningsmännens yttrande rörande utegans ifrågasatta afsöndring och försäljning.

För egen del hade domänstyrelsen, enär ifrågavarande utega med hänsyn till sitt afskilda läge icke kunde skötas tillsammans med hufvudgården och ej vore försedd med nödiga åbyggnader, lika med uppskattningsmännen och Kongl. Maj:ts befallningshafvande funnit, att utegan lämpligen borde försäljas, men, då densamma vore alltför stor och värdefull för att bestämmelserna i ofvan anförda kongl. skrifvelse, hvars syftemål vore att bereda mindre bemedlade och obemedlade tillfälle att bilda egna jordbruk, skulle vara i förevarande fall tillämpliga, hade styrelsen ansett, att försäljningen borde ske å offentlig auktion, på sätt i kongl. brevet den 29 maj 1874 föreskrefves.

Härjemte hade domänstyrelsen meddelat, att i afseende å kungsladugården förekomme sådant förhållande, som enligt 2 § 2 momentet af lagen om hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring den 27 juni 1896 utgjorde binder för egostyckning, i följd hvaraf ifrågavarande utega syntes icke kunna från kungsladugården skiljas under annan form än afsöndring. Från kungsladugården, hvars hela egovälde utgjorde 572,461 hektar, hade redan för alltid upplåtits 48,022 hektar. I särskildt utlåtande den 26 sistlidne januari hade af styrelsen föreslagits, att från kungsladugården måtte för alltid åt Eskilstuna stad upplåtas tillhopa 62,184 hektar. Derest berörda förslag bifölles, skulle, genom afsöndring af nu ifrågavarande område 20,066 hektar, hela den från kungsladugården afsöndrade egovidden i förhållande till det under kungsladugårdens hemmantal inbegripna egovälde komma att öfverskrida den andel, som jemlikt ofvan åberopade lag finge utan särskildt tillstånd af vederbörande länsstyrelse högst afsöndras för alltid från enskildes hemman, eller en femtedel. Då likväl öfverskottet ej skulle uppgå

till mer än omkring 16 hektar, hvilken areal vid jämförelse med stamhemmanets ej kunde anses vara af någon betydighet, syntes dock nu anförda förhållande ej böra lägga hinder i vägen för upplåtandet af ifrågavarande utega såsom afsöndring.

I anledning af hvad domänstyrelsen sålunda anført i fråga om utegans afsöndring från kungsladugården hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande afgifvit infordradt utlåtande; och hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande dervid förmält sig icke hafva något att erinra mot eller tillägga till hvad domänstyrelsen andragit samt fördenskull såsom eget utlåtande åberopat hvad domänstyrelsen i ärendet anført.

Med afseende å hvad sålunda i ärendet förekommit har Kongl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen att medgifva,

dels att utegan Närjeholme finge från Eskilstuna kungsladugård afsöndras samt, under förbehåll om rätt för egarne af de å utegan befintliga ladubyggnader att bortföra desamma, till försäljning enligt de i kongl. brefvet den 29 maj 1874 meddelade bestämmelser, dock med undantag af dem, som afsåge att försåld lägenhet skulle i jordeboken under viss natur upptagas och i enlighet dermed påföras ränta, å offentlig auktion genom domänstyrelsens försorg utbjudas med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1902,

dels ock att de medel, som genom ifrågavarande försäljning inflöte, finge på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendom, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

Under erinran att utskottet i särskildt, denna dag aflåtet utlåtande (n:o 78) hemställt om att ofvan åberopade, för Riksdagen framlagda förslag om upplåtelse till Eskilstuna stad af viss mark utaf ifrågavarande kronoegendom icke måtte af Riksdagen bifallas, får utskottet hemställa,

att hvad Kongl. Maj:t i oförmälda hänseende föreslagit må vinna Riksdagens bifall.

4:o) Sedan vid uppskattning, som år 1899 hållits å kungsgården Höjentorp n:is 1—7 om 7 mantal jemte Höjentorp n:o 8, träd- och humlegård, i Valle härad af Skaraborgs län för egendomens förnyade utarrendering från den 14 mars 1902, fråga uppstått om afsöndring och försäljning af följande till egendomen hörande lägenheter, nemligen Stenums mad i Angående försäljning af tre under kungsgården Höjentorp n:is 1—7 hörande lägenheter.

Stenums socken, Åkholmen i Lundby socken och Stenhammarn i Öglunda socken, hade, enligt hvad i förenämnda kongl. proposition meddelas, domänstyrelsen i skrifvelse den 23 sistlidne februari, under återopande af 7:de momentet i kongl. skrifvelsen till styrelsen angående bestämmelser att tjena till efterrättelse i fråga om lägenheters upplåtande från kronans jordbruksdomäner den 25 september 1896, understält nämnda fråga Kongl. Maj:ts pröfning och dervid tillika öfverlemnadt instrumentet öfver berörda uppskattning samt yttrande af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet jemte kartor och en af förste landtmätaren A. H. Öhrwall år 1899 lemnad arealuppgift angående samtliga till kungsgården hörande egor.

Af berörda handlingar inhemtades,

att lägenheten Stenums mad vore obebyggd, men att de båda öfriga lägenheterna vore försedda med kronan tillhöriga åbyggnader, bestående å hvardera lägenheten af manhus och ladugård;

att Stenums mad, belägen 1,8 mil från hufvudgården, innehölle en areal af 16 har 71,3 ar, deraf 14 har 91,3 ar åker och 1 har 80 ar äng;

att lägenheten Åkholmen, belägen 0,7 mil från gården, innehölle en areal af 6 har 49,7 ar, deraf 6 har 42,6 ar tomter och åker samt 7,1 ar impediment;

att lägenheten Stenhammarn, belägen likaledes 0,7 mil från gården, innehölle 3 har 70,3 ar, deraf 80,3 ar åker, 2 har 55,6 ar äng och 34,4 ar skogsmark;

att lägenheterna, hvilka vore af kungsgårdens arrendator till särskilda brukare upplåtna, af uppskattningsmännen saluvärderats, Stenums mad till 6,700 kronor, Åkholmen till 4,100 kronor samt Stenhammarn till 1,300 kronor, deri inberäknats värdet å växande skog med 400 kronor; samt

att Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet biträdt förslaget om ifrågasvarande lägenheters försäljning.

För egen del hade domänstyrelsen, enär nämnda lägenheter med hänsyn till deras från hufvudgården afskilda lägen ej med fördel kunde tillsammans med denna brukas samt ej heller vore, styrelsen veterligen, för något statsändamål behöfliga, hemställt om lägenheternas afsöndring.

Med afseende å hvad i ärendet förekommit har Kongl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen att medgifva,

dels att de till kungsgården Höjentorp hörande lägenheterna Stenums mad, Åkholmen och Stenhammarn finge med ofvan angifna områden från kungsgården afsöndras och i enlighet med föreskrifterna i 8:de och följande momenten af ofvan oberopade kongl. skrifvelse den 25 september 1896

hvar för sig till försäljning utbjudas för åsatta saluvärden med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1902,

dels ock att de medel, som genom ifrågavarande försäljningar inflöte, finge, på samma sätt som köpeskillingarne för försålda mindre kronoegen-
domar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

Utskottet, som icke haft något att erinra emot hvad Kongl. Maj:t i
omförmälda hänseende föreslagit, hemställer följaktligen,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af
Riksdagen bifallas.

Stockholm den 4 maj 1900.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.